

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

vers. 17.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

ut eos adiuvet in rebus magnis & publicis. Ita hunc locum exponit, & hoc argumento vitur Concilium Chalcedonense, in Epistola ad Leonem, quae est post finem tertiae actionis eiusdem Concilii. Item sexta Synodus Act. 17. Toletanum tertium non procul ab initio. Item Innocentius Papa apud Gratian. dist. 20. Can. de quibus. Coelestinus in Epistola ad Ephesinum Concilium. 1. & Cyrillus in expositione Symboli Niceni circa principium. Hoc sane prudenter & solide Ecclesiae enim multo maior potestas confertur, quam vni alterius testi. Non enim qui eos non audierit erit sicut Ethnicus & publicanus. Deinde privatis testibus, etsi illi moneant reprehendant, instituunt, non est data ligandi aut solvendi potestas, sed Ecclesiae. Confirmatur vero ex eo, quod absolute & simpliciter sit sicut Ethnicus & publicanus, qui à generali Ecclesia damnatus est. Nam qui ab aliqua Ecclesia excommunicatus est, causa illius cognosci potest à generali. Scueritas igitur mandati, quae ad obtemperandum Ecclesiae, eique credendum obstringitur infallibilem & perpetuo remotam illius fidei, & fidei doctrinam sancit. Cur enim exitum minaretur non audienti Ecclesiam, si vox eius fallax & veritatis aliena esse aliquando potest? Incertae enim auctoritati non potest haberi certa fides. At in detantum certo constare volunt, non errare eam, si verbo scripto nitatur. Parum sane consultum ea ratione fuerit, vel indoctis, vel medio critere studiis, imo vel ingeniosissimis, & in sacris literis, longa aetate & immenso labore exercitatis, ut ad Scripturam Ecclesiae decreta examinent, & pastores suos iudicet oves, subditi magistratui. Quod adeo perspicuum est, ut de ipsis scripturis fuerint quaestiones plurimae, an legitimae an spurcae sint? quae um definitio ad Ecclesiam pertinet.

Ecclesia
certa au-
toritas.

Ecclesia
Scripturam
habet.

Scriptura
lectio indi-
get discre-
tione.

§. 6. Vera est Ecclesia quae congregatur sub nomine Christi, hoc est illo capite, quod fungitur vice Christi, alioqui multa hoc nomen se & usurpant, at nequaquam sub nomine Christi congregantur. Ad rem non facit quod Calvinus. l. 4. Inst. c. 1. §. 9. Scriptura omnia metitur, Ecclesia enim veram scripturam habet, verumque & genuinum sensum retinet. Haec tamen aditur ab illis, qui nec scripturam tenent, imo interdum ab illis, qui magnam Scripturam partem ignorant, legere nesciunt. Est quidem in Ecclesia publica Scriptura lectio, quae omnibus dominicis & festis in Ecclesia peragitur, ad quam omnes admittuntur, imo monentur ut auditum veniant. Est etiam privata, quae omnibus permittitur, non tamen vernaculae cuiuslibet versionis, sed approbatae. Nec tamen cuiuslibet est interpretandi, & iuxta proprium iudicium intelligendi, ne tot oriantur haereses, quot sunt lectores. Imo ne haeretici quidem passim omnes omnibus permittunt. Multusculus in locis Comm. Tit. de Sacris Scripturis, discretionem requirit, nec legem Hebraeorum improbat, quam Nazianzenus in Apologetico recitat, quae cauebatur ne ad quamlibet scripturam quaelibet aetas admitteretur, sed aliae quidem cunctis ab initio tanquam communes legendae permitterentur, aliae vero non nisi illis, qui annum vigesimum quintum excessissent. Monet vero etiam ille non accedendum illotis manibus ad scripturam legendam, sed precibus praemissis, studio veritatis agnoscendae, vitae emendandae. Itaque nec Cantica Cantorum, nec figuras Moysi, non oacula Prophetarum, non Apocalypsin legi à pueris permittit. Quod si periculosum est ante annum vigesimum quintum illos legere, quomodo non periculosum fuerit, Epistolas Pauli, aliosque libros enolere? quomodo non periculosius editiones vernaculas, non approbatas legere? Quomodo vero de Ecclesia, & Pastoribus iudicabunt ex illa lectione adolescentes? Quomodo statuent quodnam Ecclesiae dogma sit contra scripturam? de lectoribus loquor, non enim infanti tam tutam legedi nesciam hic com-

memore, quae non iudicando Ecclesiam, sed cam audiendo salua futura est.

QVÆSTIO II.

Quomodo sicut Ethnicus & Publicanus?

§. 1. Syrus inuenit *מכשף איך חנפיה* sicut Ethnicus & sicut Publicanus. Verbum hoc enim significat infidelem Ethnicum; etiam hypocritam & assentatorem, sicut Ethnicus, non iam frater; sed Ethnicus & idololatra, quocum proinde nihil ribi sit commercii maioris, quam cum Ethnicis. 1. Cor. 5. 11. nec cibum eo sumere, & Ioan. E. pist. 2. 10. nec aue ei dixeris. Si vero deinceps pergat ledere, non miraberis, quid enim aliud Ethnicus facit Christiano? Interim etsi in numero fratrum eum non deputamus, eorum salutem tamen semper inquirimus. Vt ait S. August. Gentes Iudaei dicebant, omnes sua religione alienos. Publicanos quasi profecti & desperatae improbitatis homines auersabantur, de quibus alio loco dixi.

VERSUS 18.

Amen dico vobis, quaecumque alligaueritis super terram, erunt ligatae in caelo: & quaecumque solueritis super terram, erunt solutae in caelo.

QVÆSTIO I.

Quae hic potestas significatur?

§. 1. PRimo satis constat promitti hoc loco Apostolis potestatem ligandi & solvendi, non dum dari: post resurrectionem autem datam esse, quae hic promittitur. Christo enim vivo, Apostoli nec habuerunt illam potestatem, nec vti sunt. Christus enim solvenda soluit in terra, & liganda ligauit. Constituti sunt autem legati redeunt in caelos principe Iesu Christo Domino nostro.

§. 2. Deinde in confesso est, non posse hanc potestatem, de sola Euangelii praedicatione intelligi. Hic enim potestatem confert Apostolis, ne quis eorum iudicium contemnat, posse enim eos solvere, & ligare, contempnorem autem fore derisibilem & abominatum. Hanc potestatem inter haereticos asserunt Britanni Frigenillae Gautius in palatia Christi. Adrianus Sarauia de variis ministrorum gradibus, & de presbyterio, & de auctoritate imperandi, & Christiana obedientia. Enumerat vero Gautius. c. 2. Palmarum ista: Munus praedicandi verbum Dei, monendi, hortandi, arguendi, haereticis resistendi, vigilandi, sacramenta administrandi, ordinandi, coercendi, & Sarauia tradendi, corrigendi, arguendi, iudicandi, dammandi. Quin ipse Calvinus. l. 4. Inst. c. 11. §. 2. Ligandi & solvendi potestatem, ad claves & iurisdictionem pertinere. & clarius. l. 4. c. 8. 19. Data est ergo non ad solam praedicationem, sed alia multa Apostolis potestas.

§. 3. Maximam esse Ecclesiae auctoritatem, hoc probat Bullingerus: ut pote cuius sententia, de abolutione vel damnatione pronuntiata, diuino etiam roboratur iudicio, de excommunicatione vero agriam ante docuerat. Negat tamen inde confici, Ecclesiam quidvis posse, ut leges de religione condere. Nihil enim hic disputare de potestate condeudarum legum, sed de admonitione, correctione, & tollendis scandalis, vnicuique pertinent ad commendationem Ecclesiasticae unitatis. Non condit novas Ecclesiae de religione leges, sed declarat quae sit vera religio, quae scripturae sensus, caeremonias quidem honestas instituit, sed non sunt fidei articuli.

QVÆSTIO

VERSUS 16.

*Si autem te non audierit, adhibe
tecum adhuc unum, vel duos, ut
in ore duorum vel trium testium
stet omne verbum.*

QVÆSTIO I.

Quid agendum sit, si te non audierit?

§. 1. Quid si frater peccatum excuset, aut defen-
dat, adhibendi testes, quorum prudentia,
autoritate & reuerentia possit ad frugem reduci. Nam
illi simul testantur, in peccato alterum versari; ar-
que eo modo plurimum sententiæ cederet. Vt Chrysostomus
August. Serm. 16. de verbis Domini. Hoc etiam adiu-
uabit, quod ex ordine quo alterum videt correctio-
nem instituisse facile animaduertere possit, ad Eccle-
siam rem esse pertineturam. publice igitur reprehensi-
onis metu facilius se corrigit. Omne verbum rem
totam significat quæ rara erit, *et si firmabitur* duorum
testimonio. Testibus enim credere tenebitur, qui ius-
tam reprehensionis causam, & fraternam esse corre-
ctionem testantur.

§. 2. Quapropter magnopere animaduertendum
est, ut illi quibus delictum fratris patefit, & motibus
iis sit, & eam opinionem apud corrigendum habeant,
quæ ad emendationem adferat incitamentum. Sed &
illud considerandum, ut qui dignitate excellunt, co-
ram illis moneantur, quorum præsentia non magis
exasperentur. Quæ vero admonendi, corrigendi, re-
prehendendi cessitas cuiuslibet priuato incumbat, alio
loco explicatum est. Hoc nunc tantummodo mo-
neo, maximum atque efficacissimum corrigendi fra-
tris esse modum, si charitate, pietate, sanctitate, atque
adeo operibus bonis eius delictum arguas.

VERSUS 17.

*Quod si non audierit eos: dic Eccle-
sias: si autem Ecclesiam non audie-
rit, sit tibi sicut ethnicus & publi-
canus.*

QVÆSTIO I.

Si testes contemnat, cui dicendum?

§. 1. Christus Ecclesiæ dicendum esse pronun-
ciat, si non audierit, seu *ἐκκλησίαν*, non di-
gnatus fuerit audire, contempserit, quemadmodum
dicitur *meo ego*, qui ne aspicere quidem dignatur. Sy-
nagoga non audierit. Non iam alio remittit, non diu-
no iudicio commendat. Sed iubetur haberi sicut Eth-
nicus & publicanus. Syrus appellat *ἔθνη* Ghibitha-
rum, congregationem. Beza Senatum Ecclesiasticum
interpretatur. Gytrens pios & doctos Seniores, non
vulgares alii vero totum populum cognitores, & iudi-
cem faciunt, more Quiritium, cum ad populum sic
ret pronocatio.

§. 2. Ecclesia, quamuis frequenter totam Rem-
publicam, hoc est, præfides & populum in facie litera-
tis designet, hoc tamen loco turbam seu plebem non
comprehendit. Constat hoc tribus præcipue ratio-
nibus. Primo enim multitudo peccatorem iuuare
non potest. Deinde non iudicat imo ne cognoscit
quidem ordinatè. Denique ligandi & soluendi iuris-
dictio penes multitudinem non residet. Quod si et

iam eius temporis consuetudo spectetur, non diffi-
cile fuerit ostendere iudicium, quo pronun-
ciatur esse
tquam Ethnicus & publicanus non multitudinis,
sed magistratus fuisse. Multitudo enim ad hoc ut ali-
quis *ἀποκαταστήσῃ* extra Synagoram fieret, non agita-
tur apud plebem, sed magistratum. Ioann. 9. 22. & 12.
42. & 16. 2. Hebræi quidem solent iudicia coram mul-
titudine exercere, non tamen ipsa multitudo iudicat.
Calvinus alludi ad Synagoram opinatur, sed eam
non vocat Christum Ecclesiam, nec suos eo relegat,
nec ex eius ordine veteri formandus est Christianæ
Ecclesiæ status.

§. 3. Quæ Calvinus hic contra excommunica-
tionem Ecclesiasticam crepat, nihil opus est refutare,
cum manifesto mendacio omnia nitantur. Zvvinglij
verba observatione digna sunt, occultam & externam
Ecclesiam esse affirmat: deinde his verbis Anabaptis-
tas aggreditur. Quæro eos qui se Anabaptistas iungunt, &
Ecclesiam eorum summis rebus laudibus, quis eos certos sa-
ciat, quod Catabaptistarum Ecclesia, Ecclesia sit Dei? Quam
ergo hac de re certi esse non possunt, cur non manent in Ecclesia,
à qua turpiter desierunt? Hoc eisdem verbis Zvvinglio
nos obuiamus, quod ille Catabaptistas, quia Zvvinglio
glorianis deficiunt, quia nulla hæresis diuturna est,
scinditur quotidie. Et facile illi rationem reddent, cur
ab hæresi recedant, nunquam Calvinistæ, cur à ve-
ritate.

§. 4. Rursum non est dicendum congregationi
aliqui seniorum aut iudicum, sed præfati: nec alia est
mens Chrysostomi cum dicendum antitribus, & præ-
fatis Ecclesiæ, perinde enim est ac si cenat Episcopo
dicendum. Nam paulo post vitur singulari: *Episcopo*
Nec dixit Ecclesia præfati, vinculus istum constringe, &c. Quæ
ex re apparet, Episcopo dicendum, & si Episcopus
reus sit, Archiepiscopo, & si ille, Patriarchæ, ac tan-
dem Pontifici. Solet tamen indicari mortuo Episcopo
illius consilio, aut senatui Ecclesiastico quam-
uis etiam viuo Episcopo, illius consistorio, & iudici
proponi solent, sed ita tamen ut constet, totum ius
penes Episcopum, à quo etiam iudices & alii consi-
liarii potestatem acceperunt.

§. 5. Hæc testimonia probat Bellarminus l. b. 2. de
conc. c. 2. Concilia generalia à Pontifice confirmata
errare non posse: Verba eius sunt. Testimonia propria
sunt tria. Primum est Matth. 25. Vbi sunt duo vel tres congre-
gati in nomine meo, ille sum in medio eorum. Calvinus non
adeo magni facit hoc testimonium, propterea, quod ex eo videat-
ur probari posse etiam concilium duorum hominum non pos-
se errare. Sed id hoc testimonium non contemnet, qui obseruari Concilia
argumentum sumi non simpliciter ex his verbis, sed ex his ver-
bis continuatis cum superioribus, & propterea addit argu-
mentatione à minore ad maius. Dixerat enim antea Dominus
de homine incorrigibili, Dic Ecclesia & si Ecclesiam non audierit
sit tibi velut Ethnicus & publicanus. At ne quis Ecclesiam siue
congregationem prælatorum contemnendam putaret, adiunxit
continuo: Amen dico vobis, quæcunque ligaueritis super terram,
erunt ligata & in celo. Et ne quis dubitaret de assensu Dei,
quando Episcopi congregati aliquem damnant, vel absolunt,
subiungit: Vbi enim sunt duo vel tres congregati in nomine
meo, ibi ego in medio illorum sum. Quorum verborum hæc sen-
tentia est: si duo vel tres congregati in nomine meo obtinent
semper, quod petunt à Deo nimirum sapientiam & lumen, quod
sufficit eis ad cognoscenda ea, quæ ipsis necessaria sunt, quanto ma-
gis Episcopi omnes congregati in nomine meo, semper obtinebunt,
quod iuste petunt, id est, sapientiam & lumen ad iudicanda ea,
quæ ad totam Ecclesiam dirigendam pertinent: Itaque siue pauci,
siue multi, siue priuati siue Episcopi congregentur in nomine
Christi omnes habent Christum præsentem & adiutorem, &
obtinere quod eis continetur obtinere. Sed in congregatione pau-
corum & priuatorum adest Christus ut eos adiuuet in rebus
paruis & priuatis; in congregatione autem Episcoporum adest,

Zvvinglij
ratio con-
tra Anaba-
ptistas.

Episcopo
dicendum
est.

Generalia
non possunt
errare.

ut eos adiuvet in rebus magnis & publicis. Ita hunc locum exponit, & hoc argumento vitur Concilium Chalcedonense, in Epistola ad Leonem, quae est post finem tertiae actionis eiusdem Concilij. Item sexta Synodus Act. 17. Toletanum tertium non procul ab initio. Item Innocentius Papa apud Gratian. dist. 20. Can. de quibus. Coelestinus in Epistola ad Ephesinum Concilium. 1. & Cyrillus in expositione Symboli Niceni circa principium. Hoc sane prudenter & solide Ecclesiae enim multo maior potestas confertur, quam vni alterius testi. Non enim qui eos non audierit erit sicut Ethnicus & publicanus. Deinde privatis testibus, etsi illi moneant reprehendant, instituunt, non est data ligandi aut solvendi potestas, sed Ecclesiae. Confirmatur vero ex eo, quod absolute & simpliciter sit sicut Ethnicus & publicanus, qui a generali Ecclesia damnatus est. Nam qui ab aliqua Ecclesia excommunicatus est, causa illius cognosci potest a generali. Scueritas igitur mandati, quae ad obtemperandum Ecclesiae, eique credendum obstringitur infallibilem & perpetuo remotam illius fidei, & fidei doctrinam sancit. Cur enim exitum minaretur non audienti Ecclesiam, si vox eius fallax & veritatis aliena esse aliquando potest? Incertae enim auctoritati non potest haberi certa fides. At in detantum certo constare volunt, non errare eam, si verbo scripto nitatur. Parum sane consultum ea ratione fuerit, vel indoctis, vel mediocriter eruditissimis, imo vel ingeniosissimis, & in sacris literis, longa aetate & immenso labore exercitatis, ut ad Scripturam Ecclesiae decreta examinent, & pastores suos iudicent oves, subditi magistratui. Quod adeo perspicuum est, ut de ipsis scripturis fuerint quaestiones plurimae, an legitimae an spurcae sint? quae una definitio ad Ecclesiam pertinet.

Ecclesia
certa au-
toritas.

Ecclesia
Scripturam
habet.

Scriptura
lectio indi-
get discre-
tione.

§. 6. Vera est Ecclesia quae congregatur sub nomine Christi, hoc est illo capite, quod fungitur vice Christi, alioqui multa hoc nomen seclae usurpant, at nequaquam sub nomine Christi congregantur. Ad rem non facit quod Calvinus. l. 4. Inst. c. 1. §. 9. Scriptura omnia metitur, Ecclesia enim veram scripturam habet, verumque & genuinum sensum retinet. Haec tamen aditur ab illis, qui nec scripturam tenent, imo interdum ab illis, qui magnam Scripturae partem ignorant, legere nesciunt. Est quidem in Ecclesia publica Scriptura lectio, quae omnibus dominicis & festis in Ecclesia peragitur, ad quam omnes admittuntur, imo monentur ut auditum veniant. Est etiam privata, quae omnibus permittitur, non tamen vernacula cuiuslibet versionis, sed approbata. Nec tamen cuiuslibet est interpretandi, & iuxta proprium iudicium intelligendi, ne tot oriantur haereses, quot sunt lectores. Imo ne haeretici quidem passim omnes omnibus permittunt. Multusculus in locis Comm. Tit. de Sacris Scripturis, discretionem requirit, nec legem Hebraeorum improbat, quam Nazianzenus in Apologetico recitat, quae cauebatur ne ad quamlibet scripturam quaelibet aetas admitteretur, sed aliae quidem cunctis ab initio tanquam communes legendae permitterentur, aliae vero non nisi illis, qui annum vigesimum quintum excessissent. Monet vero etiam ille non accedendum illotis manibus ad scripturam legendam, sed precibus praemissis, studio veritatis agnoscendae, vitae emendandae. Itaque nec Cantica Cantorum, nec figuras Moysi, non oacula Prophetarum, non Apocalypsin legi a pueris permittit. Quod si periculosum est ante annum vigesimum quintum illos legere, quomodo non periculosum fuerit, Epistolas Pauli, aliosque libros enolere? quomodo non periculosius editiones vernaculas, non approbatas legere? Quomodo vero de Ecclesia, & Pastoribus iudicabunt ex illa lectione adolescentes? Quomodo statuent quodnam Ecclesiae dogma sit contra scripturam? de lectoribus loquor, non enim infanti tam tutam legedi nesciam hic com-

memore, quae non iudicando Ecclesiam, sed eam iudicando salua futura est.

QVÆSTIO II.

Quomodo sicut Ethnicus & Publicanus?

§. 1. Syrus inuenit *מכשף איך חנפיה* sicut Ethnicus & sicut Publicanus. Verbum hoc enim significat infidelem Ethnicum; etiam hypocritam & assentatorem, sicut Ethnicus, non iam frater; sed Ethnicus & idololatra, quod cum proinde nihil ribi sit commercij maioris, quam cum Ethnicis. 1. Cor. 5. 11. nec cibum eo sumere, & Ioan. E. pist. 2. 10. nec aue ei dixeris. Si vero deinceps pergaris ledere, non miraberis, quid enim aliud Ethnicus facit Christiano? Interim etsi in numero fratrum eum non deputamus, eorum salutem tamen semper inquirimus. Vt ait S. August. Gentes Iudaei dicebant, omnes sua religione alienos. Publicanos quasi profecti & desperatae improbitatis homines auctabantur, de quibus alio loco dixi.

VERSUS 18.

Amen dico vobis, quaecumque alligaueritis super terram, erunt ligatae in caelo: & quaecumque solueritis super terram, erunt solutae in caelo.

QVÆSTIO I.

Quae hic potestas significatur?

§. 1. PRimo satis constat promitti hoc loco Apostolis potestatem ligandi & solvendi, non dum dari: post resurrectionem autem datam esse, quae hic promittitur. Christo enim vivo, Apostoli nec habuerunt illam potestatem, nec vti sunt. Christus enim solvenda soluit in terra, & liganda ligavit. Constituti sunt autem legati redeunt in caelos principe Iesu Christo Domino nostro.

§. 2. Deinde in confesso est, non posse hanc potestatem, de sola Evangelij praedicatione intelligi. Hic enim potestatem confert Apostolis, ne quis eorum iudicium contemnat, posse enim eos solvere, & ligare, contempnorem autem fore deestabilem & abominatum. Hanc potestatem inter haereticos asserunt Britanni Frigenillae Gautius in palatia Christi. Adrianus Saravia de variis ministrorum gradibus, & de presbyterio, & de auctoritate imperandi, & Christiana obedientia. Enumerat vero Gautius. c. 2. Palmarum ista: Munus praedicandi verbum Dei, monendi, hortandi, arguendi, haereticis resistendi, vigilandi, sacramenta administrandi, ordinandi, coercendi, & Satana tradendi, corrigendi, arguendi, iudicandi, dammandi. Quin ipse Calvinus. l. 4. Inst. c. 11. §. 2. Ligandi & solvendi potestatem, ad claves & iurisdictionem pertinere. & clarius. l. 4. c. 8. 19. Data est ergo non ad solam praedicationem, sed alia multa Apostolis potestas.

§. 3. Maximam esse Ecclesiae auctoritatem, hoc probat Bullingerus: ut pote cuius sententia, de abolutione vel damnatione pronuntiata, diuino etiam roboratur iudicio, de excommunicatione vero agriam ante docuerat. Negat tamen inde confici, Ecclesiam quidvis posse, ut leges de religione condere. Nihil enim hic disputare de potestate condeudarum legum, sed de admonitione, correctione, & tollendis scandalis, vnicuique pertinent ad commendationem Ecclesiasticae unitatis. Non condit novas Ecclesiae de religione leges, sed declarat quae sit vera religio, quae scripturae sensus, caeremonias quidem honestas instituit, sed non sunt fidei articuli.

QVÆSTIO

QVÆSTIO II.

Quid de Confessione deducant orthodoxi?

QVÆSTIO I.

An omnia impetrentur à consentientibus?

Confessionem duas ob causas suadet Calu-
nus. l. 3. c. 4. §. 12. Quæ quidē admittere pos-
sumus verum Christi sententiam excludere non de-
bent. Ideo enim sacerdoti culpa dicitur, ut cognoscat
& indicet. Datur igitur potestas cognoscendi, sol-
uendi & ligandi sacerdoti, qui soluendo liberat pec-
cator, & ad Ecclesiæ sacramenta admittit, ligando au-
tem priuati excommunicat, & sacramentis abstin-
ere iubet. Datur & superiori, qui publice excom-
municat.

§. 2. De disciplina, Excommunicatione etiā
Caluinus interpretatur. l. 3. Instit. c. 4. §. 12. & 3. c. 4. §.
20. & l. 4. c. 12. & l. 4. c. 12. §. 9. Quod vero rigidi Calui-
niani docere nituntur presbyteriū moribus cōponē-
dis institutum esse, id Angli, alijque refutant, nec. n.
vltimū talium est in scripturis vel Ecclesijs mentio.
Matthæi Sutlinij hæc verba sunt c. 10. de presbyterio,
ratione. 6. Cū Ecclesiā Dominus domus sue administrationē
dispositurus esset clauis ille Apostolus tradidit, presby-
teriū autē quam Apostolicam clauis dispensationem ne nomina-
uit quidem. Quare nisi Apostolicam sacrosanctam ostendere
posset presbyteri, non illi quidem cum clauibus in Ecclesiā
administrationem ingressi sed oculis foribus per impluuium
illud esse, aut per rimas irrepsisse videntur, quod locum
Matthæi 16. capite ad se rapiunt, inepte faciunt, presbyteri
enim originem ipsi a Matth. 18. capite, repetunt, quo tempore
clauis commissa erat. Apostolus ipsi suos presbyteros non fuisse
in mundo saltem cogitatur. Vt huic malo occurrat Caluinus
distinctionem quandam (vt ipsi videbatur) subtiliter medi-
tatur est. Germanam appellat & fluentem, nos fluidam
fatetur, sed nullam cum ratione illi esse cognationem agnoscit.
Dicit Christum Matth. 16. de excommunicationis aut
administrationis ecclesiæ potestate minime locutum. ista
enim Matth. 18. primum concessa fuisse imaginatur, huic eius
fluentem & germanam (vt appellat) interpretationi contradic-
cant Chrys. August. & omnes, qui huius loci meminerunt pa-
tres. Vnde igitur quibus credendum est: patribus ne omnibus
ecclesiæ administratione loquentibus, an vni Caluino con-
tra? Sed neque necesse est quidem patres in hac causa
alterare, ipse enim textus clare loquitur, nam cum de adifica-
tione illi loquatur Christus, quæ sine certa administra-
tione fieri non potest: & cum clauis potestatem designent po-
tius imperandi quam facultatem docendi: quis Christum de
nuda ceteroquandis facultate, ac non etiam de administratione
& potestate locutum putet? Sed vt presbyterio ista potestas ac-
quiratur non à patribus tantum, & vltima interpretatione,
sed à ipsi verbū recedendum erat: si approbauerit presbyte-
rium, id est, (vt ipsi loquantur) tribunal Christi, satis erit.

Non conueniunt ista vnicuique sed Ecclesiæ: non
enim singulis fidelibus sed Apostolis potestas data
est. Errat hic sane Lutherus dum ait omnes posse soluere.
Bellarm. de sacram. lib. 1. c. 25. Origenis etiā inter-
pretatio falsa est ad omnes pertinere hanc potesta-
tem, cum tamen perspicuum sit Ecclesiæ illam con-
fetti, hoc est Apostolis Ecclesiæ capitibus.

VERSVS 19.

Iterum dico vobis, quia si duo ex vo-
bis consenserint super terram, de
omni re quamcunque petierint,
fer illis à Patre meo qui in cœ-
lis est.

§. 1. **M**ultilibet *πολλοι* ἀμὲν, sed nec latini, nec Sy-
rus id habent. Aliud magnum munus Ec-
clesiæ datum, si duo ex discipulis credentibus in
me, consenserint *συμφωνήσουσιν*, in meo, scilicet Spi-
ritu non humano affectu. Cyprian. Ep. 8. si duobus
ex vobis conuenerit. Intelligenda sunt hæc secun-
dum ea, quæ cap. 7. petite & c. positis conditioni-
bus orandi & ceteris quæ ad rem pertinent. Orige-
nes: Si vir & mulier ex consensu abstinerint, omnia impe-
trabunt. Alij: si anima & corpus consensuerint; Alij ad
Apostolos, alij ad reprehensum & reprehendentem.
De omni re, supponitur enim honesta esse, & licita,
si vero paucis conuenientibus adest, quanto magis
toti ecclesiæ & concilio? nec modo in oratione, sed
decernendi autoritate, quamuis & illa decreta con-
ciliorum præcedat oratio.

§. 2. Quomodo cum præcedentibus coherere,
non est facile constituere. Videtur tamen illis certitudo
nem & iudicandi infallibilitatem promittere. vt
Greg. lib. 7. Ep. 110. arbitrat, si enim priuatos oran-
tes audit multo magis Ecclesiam audiet.

QVÆSTIO II.

An Christus secundum corpus sit vbique?

§. 1. **H**æc verba ad absurdum errorē Vbiquitatis
vsurpant; si enim in medio suorum est, cum
illi penitoto o be sparsi sint, necesse est, vbique esse.

Respondet ad illud, sed diuinitate, potentia, gra-
tia, operatione, non corporis præsentia. Cuius in-
terpretationis hoc est certissimum argumentum.
Quod de singulari præsentia, modo hic agitur, qua
ita adest pijs, & concordibus, vt non adit impijs &
dissentientibus: At vero si corporis mole vbique est,
& vili loquantur, omnipræsens, atque de illa præ-
sentia verba Christi accipienda sunt, etiā impijs
Ethnicis, & publicanis est præsens. Vide August. E-
pistol. ad Dardanum, & Tractat. 50. in Ioann. Accipiant
& hoc boni sed non sint solliciti: loquebatur enim de præsen-
tia corporis sui. Nam secundum maiestatem suam, secun-
dum prouidentiam, secundum ineffabilem & inuisibilem gra-
tiam impletur, quod ab eo dictum est, Ecce ego vobiscum sum
vsque ad consummationem seculi. Secundum carnem vero non corpo-
ram verbum assumpsit, secundum id quod de virgine natus
est, secundum id quod à Iudæis prebensus est, quod ligno con-
fixus, quod de cruce depositus, quod linteo inuolutus, quod
in sepulchro conditus, quod in resurrectione manifestatus,
non semper habebitis vobiscum. Quare: quoniam conuersatus
est secundum corporis præsentiam, quadraginta diebus cum
discipulis suis, & eis de aduentibus videndo, non sequendo as-
cendit in cælum, & non est hic. Ibi est enim sedet ad dexteram
patris; & hic est, non enim recessit præsentia maiestatis. Aliiter:
secundum præsentiam maiestatis semper habemus Christum:
secundum præsentiam carnis, recte dictum est discipulis, me
autem non semper habebitis. Habuit enim illum Ecclesia se-
cundum præsentiam carnis paucis diebus: modò fide tenet, o-
culus non videt. Ergo si ita dictum est, me autem non semper
habebitis, questio sicut arbitror iam nulla est, quæ duobus mo-
dis soluta est: & Cyrill. super Ioann. lib. 6. c. 14. & l. 9.
c. 21.

VERSVS 20.

Vbi enim sunt duo vel tres congrega-
ti in nomine meo, ibi sum in medio
eorum.